

Sygn. akt: I C 2771/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2019 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Andrzej Antkiewicz
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Monika Kopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 13 marca 2019 r. w Grudziądzu na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w B.

przeciwko R. W.

o zapłatę

z udziałem Prokuratora Rejonowego w Grudziądzu

- zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 992,40 zł (dziewięćset dziewięćdziesiąt dwa złote 40/100) z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 9 listopada 2018 roku do dnia zapłaty;
- oddala powództwo w pozostałej części;
- zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 662,05 zł (sześćset sześćdziesiąt dwa złote 05/100) tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Sygn. akt I C 2771/18

UZASADNIENIE

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniosła przeciwko R. W. pozew o zasądzenie kwoty 1.565,40 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 9 listopada 2018 r. do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona wierzytelność wynika z weksla, który został wypełniony na kwotę wskazaną w pozwie. Weksel został wystawiony na zabezpieczenie zwrotu zadłużenia z tytułu pożyczki udzielonej pozwanemu przez powódkę.

Na rozprawie Prokurator Rejonowy w Grudziądzu, który przystąpił do sprawy, zarzucił, że weksel został wypełniony prawdopodobnie niezgodnie z porozumieniem, na kwotę wyższą niż rzeczywiście należna. Wniósł o zasądzenie na rzecz powódki jedynie kapitału pożyczki wraz z odsetkami, z pominięciem zawyżonych kosztów, które były zastrzeżone z pokrzywdzeniem konsumenta (k. 25-25v i 53 akt).

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 30 stycznia 2018 roku (...) Spółka Akcyjna w B. (pożyczkodawca) zawarła z R. W. (pożyczkobiorca) umowę pożyczki gotówkowej, na podstawie której udzielono pozwanemu pożyczki w kwocie 1.000,00 zł na okres 36 miesięcy. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stałej stopy procentowej w wysokości 9,16 % rocznie (odsetki umowne) oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: jednorazowej opłaty przygotowawczej w wysokości 129 zł i wynagrodzenia prowizyjnego w wysokości 471 zł. Kwoty te zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miały być uiszczane częściowo przy każdej racie razem z odsetkami umownymi. Pożyczka miała być spłacona w 36 miesięcznych ratach ustalonych w harmonogramie spłat – do 9 dnia każdego miesiąca kalendarzowego, począwszy od marca 2018 r., po 51 zł. W umowie pożyczki przewidziano, że na wypadek opóźnienia w spłacie rat pożyczki pozwany zapłaci odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2¹ k.c. (pkt 4.1. części C umowy).

W umowie zastrzeżono, że pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Okres wypowiedzenia wynosił 30 dni (pkt 8.1 lic. a części C umowy). Jako zabezpieczenie zwrotu pożyczki pozwany podpisał weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową. Pożyczkodawca miał prawo wypełnić ten weksel na sumę odpowiadającą zadłużeniu pożyczkobiorcy z tytułu umowy pożyczki w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

Dowody :

umowa pożyczki wraz z harmonogramem spłat - k. 29-34 akt

weksel wraz z deklaracją wekslową - k. 7 i 9 akt

Pozwany w miarę systematycznie spłacił pięć pierwszych rat. Następnie zaprzestał spłaty rat.

Pismem z dnia 9 października 2018 roku powódka wypowiedziała pozwanemu umowę pożyczki z 30 dniowym okresem wypowiedzenia ze skutkiem natychmiastowej wymagalności wszystkich należności wynikających z umowy. Poinformowała też o wypełnieniu weksla in blanco i wezwała do wykupu weksla w terminie 30 dni pod rygorem skierowania sprawy na drogę sądową. Wskazała, że zadłużenie pozwanego wynosi 1.565,40 zł, w tym kwota niespłaconej pożyczki na dzień wypowiedzenia umowy w kwocie 1.564,00 zł i umowne odsetki za opóźnienie w płatności rat w wysokości 1,40 zł. Powódka wezwała pozwanego do natychmiastowej zapłaty żądanej kwoty. Na taką kwotę powódka wypełniła weksel in blanco wskazując termin płatności na 8 listopada 2018 r.

Dowody :

wypełniony weksel - k. 7 akt

pismo o wypowiedzeniu umowy pożyczki i wezwaniu do wykupu weksla - k. 8 akt

potwierdzenia wpłat - k. 35-39 akt

karta klienta - k. 43-43v akt

W trakcie sprawy sądowej powód spłacił kwotę 102 zł (w dniu 8 marca 2019 r.)

Dowód :

potwierdzenie wpłaty - k. 52 akt

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez strony, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 160) jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Na tle tego przepisu dominuje pogląd, że w stosunku do pierwszego wekslobiorcy - będącego kontrahentem z porozumienia wekslowego - zarzut niezgodnego z porozumieniem uzupełnienia weksla może być podnoszony bez ograniczeń, w tym zakresie art. 10 Prawa wekslowego nie stosuje się. Art. 10 wyznacza natomiast granice skuteczności tego zarzutu względem dalszego nabywcy, który nabył weksel sposobami prawa wekslowego. Prokurator zakwestionował prawidłowość wypełnienia weksla przez pożyczkodawcę i wniósł o częściowe oddalenie powództwa ze względu na zawyżenie sumy wekslowej, dlatego dla ustalenia zakresu odpowiedzialności pozwanego należało odwołać się do przepisów regulujących stosunek podstawowy (pożyczki).

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek **albo** prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez pozwanego z tytułu niewywiązania się z umowy pożyczki z dnia 30 stycznia 2018 roku, jak i zasadność wypowiedzenia umowy, albowiem w dniu sporządzenia wypowiedzenia pozwany posiadał zaległości w spłacie kilku rat. Sąd nie zakwestionował prawa powódki do pobrania opłaty przygotowawczej, albowiem takie opłaty są standardowo pobierane za wykonanie czynności związanych z udzieleniem pożyczki. Opłata określona w umowie zawartej między stronami nie była wygórowana.

Sąd zakwestionował natomiast prawo powódki do pobrania dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 471 zł za udostępnienie pozwanemu środków pieniężnych. Za przygotowanie umowy pożyczki powódka pobrała bowiem opłatę przygotowawczą, a za udostępnienie środków pieniężnych odsetki umowne. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo.

W wielu podobnych sprawach toczących się przed tut. Sądem z powództwa (...) S.A. w B. o zwrot pożyczki zakwestionowano praktykę tej spółki pobierania na podstawie umów pożyczek dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego żądanego obok odsetek umownych za udostępnienie środków pieniężnych, doliczonych do każdej raty. Zapis o tej prowizji uznano za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Stwierdzono, że takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Tak było m.in. w sprawach o następujących sygnaturach akt: I C 189/16, I C 2424/16, I C 285/17, I C 397/17, I C 398/17, I C 477/17, I C 501/17, I C 1100/17, I C 1244/17, I C 1595/17, I C 1707/17, I C 390/18, I C 1796/18 i I C 1826/18.

Kwestią obciążania przez powódkę pożyczkobiorców zbyt wysokimi opłatami prowizyjnymi za udostępnienie na określony czas środków pieniężnych zajmował się też niejednokrotnie Sąd Okręgowy w Toruniu, w tym w sprawach o sygn. akt VIII Ca 563/17, VIII Ca 582/17 i VIII Ca 664/18, podzielając w swoich wyrokach stanowisko tut. Sądu o sprzeczności umów pożyczek w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego z dobrymi obyczajami, zasadami współżycia społecznego i przepisami regulującymi wysokość odsetek maksymalnych. Sąd Okręgowy, odwołując się do wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie

XVII AmC 5533/11 (Legalis nr 739471), stwierdził, że niezależnie od uregulowań ustawy o kredycie konsumenckim dotyczących maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, koszty te nie mogą stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, powinny zatem być kształtowane w sposób zgodny z rzeczywistym kosztem dokonywanych czynności, w związku z którymi pozostają. W przywołanych sprawach Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził również, że wynagrodzenie prowizyjne pozostaje oderwane od faktycznych kosztów poniesionych przez powódkę, w istocie nie stanowi więc „kosztu okołodsetkowego”, te bowiem powinny być związane – zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń – z określonymi kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki bądź usługami świadczonymi na rzecz pożyczkobiorcy. Sąd Rejonowy w Grudziądzu oraz Sąd Okręgowy w Toruniu wyraziły w przywołanych sprawach także pogląd, że wynagrodzenie prowizyjne to ukryta forma odsetek od pożyczzonego kapitału, co prowadzi do obejścia przepisów regulujących instytucje odsetek maksymalnych.

Wskazać też należy, że w decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes. Identyczną decyzję wobec (...) Sp. z o.o. w B. wydał Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. w dniu 30 grudnia 2015 r. w sprawie (...)61-12/13/SB w zakresie opłaty przygotowawczej. Zarzuty w niej zawarte wobec pożyczkodawcy można jednak odnieść również do wynagrodzenia prowizyjnego.

Ze względu na to, że wynagrodzenie prowizyjne w kwocie 471 zł zostało naliczone za to samo, za co należą się powódce odsetki umowne od udzielonej pożyczki, a nadto nie określono w umowie żadnych kryteriów ustalenia omawianej prowizji, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia. W konsekwencji na podstawie art. 720 § 1 k.c., art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c. Sąd uznał roszczenie powódki wskazane w pozwie za uzasadnione jedynie w wysokości 992,40 zł (żądana w pozwie kwota minus kwota 471 zł nienależnego wynagrodzenia prowizyjnego i minus kwota spłaty w dniu 8 marca 2019 r. - 102 zł) i taką kwotę Sąd zasądził w punkcie 1. (pierwszym) sentencji wyroku.

Odsetki umowne za opóźnienie zasądzono na podstawie art. 359 § 1 k.c. i pkt 4.1. części C umowy pożyczki.

Odsetki ustawowe za opóźnienie od należnej powódce kwoty 992,40 zł zasądzono od dnia następnego po terminie płatności weksla do dnia zapłaty, na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c.

O kosztach procesu w punkcie 3. (trzecim) sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego za stronę przegrywającą sprawę należy także uważać pozwanego, który w toku procesu spełnił dochodzone od niego świadczenie, czym zaspokoił roszczenie powoda wymagalne w chwili wytoczenia powództwa (zob. orz. SN z 21 lipca 1951 r., C 593/51, OSN 1952, nr 2, poz. 49 oraz post. SN z 6 listopada 1984 r., IV CZ 196/84, LexPolonica). Powódka wygrała sprawę w 69,91 % (1.094,40 zł/1.565,40 zł), ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 947 zł z tytułu: opłaty sądowej od pozwu w kwocie 30 zł, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego – 17 zł i wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 900,00 zł (§ 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 265). Finalnie należał jej się zatem od pozwanego zwrot kwoty 662,05 zł, albowiem pozwany nie poniósł żadnych kosztów procesu.